

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

kr̥ṣṇayajurvēdīya taittirīya brāhmaṇē
॥ *tr̥tīyāṣṭakē navamaḥ praśnaḥ* ॥
(aśvamēdham - 2)

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ tr̥tīyāṣṭakē navamaḥ praśnaḥ ॥ (aśvamēdham - 2)

hariḥ ō(4)m ।

prajāpātiraśvamēdhamāsṛjata ।

sō'smāthsṛṣṭō'pākrāmat ।

tamaṣṭādaśibhīranuprāyūṅkta ।

tamāpnōt ।

tamāptvā'ṣṭādaśibhīravārundha ।

yadaṣṭādaśina ālabhyantē ।

yajñamēva tairāptvā yajāmānō'vārundhē ।

saṃvathsarasya vā ēṣā prātimā ।

yadaṣṭādaśinaḥ ।

dvādaśa māsāḥ pañcartavaḥ ॥ 1 ॥

saṃvathsarō'ṣṭādaśaḥ ।

yadaṣṭādaśina ālabhyantē ।

saṃvathsaramēva tairāptvā yajāmānō'vārundhē ।

agniṣṭhē'nyānpaśūnupākarōti ।

itarēṣu yūpēṣvaṣṭādaśinō'jāmitvāya ।

Please let us know of any errors in this text.

navānaṅvālabhyaṅtē savīryaṅtvāyā |
yadā''raṅyāiḥ saḡgsthāpayēt |
vyavāsyētāṃ pitāputrau |
vyadhvānaḥ krāmēyuh |
vidūraṃ grāmāyōrgrāmāntau syātām || 2 ||

ṛkṣīkāḥ puruṣavyāghrāḥ paṛimōṣiṅā āvyādhiṅistaskārā
araṅyēṣvājāyēraṅṅ |
tadāhuḥ |
apaśavō vā ētē |
yadāraṅyāḥ |
yadāraṅyāiḥ saḡgsthāpayēt |
kṣiprē yajāmāṅamarāṅyaṃ mṛtaḡ hārēyuh |
araṅyāyatanā hyāraṅyāḥ paśava itī |
yatpaśūṅnālabhēta |
anāvaruddhā asya paśavaḥ syuh |
yatparyāḡnikṛtānuthsrjēt || 3 ||

yajñavēśasaṃ kūryāt |
yatpaśūṅnālabhātē |
tēnaiva paśūnavārundhē |
yatparyāḡnikṛtānuthsrjatyayajñavēśasāya |

avāruddhā asya paśavō bhavānti |
na yajñavēśasaṃ bhāvati |
na yajāmānamarāṇyaṃ mṛtaḡ hāraṇti |
grāmyaiḥ saggsthāpayati |
ētē vai paśavaḥ kṣēmō nāma |
sampitā puṭrāvavāsyataḥ |
samadhvānaḥ krāmanti |
samantikaṃ grāmāyōrgrāmāntau bhāvataḥ |
narkṣikāḥ puruṣavyāghrāḥ paṛimōṣiṇā
āvyādhinīstaskārā arāṇyēṣvājāyantē || 4 ||

ṛtavāḥ syātāmuthsr̥jēthsyaṭastrīṇi ca || 1 ||

prajāpātirakāmayatōbhau lōkāvavārundhīyēti |
sa ētānubhayānpaśūnāpaśyat |
grāmyāgścāraṇyāgścā |
tānālabhata |
tairvai sa ubhau lōkāvavārundha |
grāmyairēva paśubhirīmaṃ lōkamavārundha |
āraṇyairamum |
yadgrāmyānpaśūnālabhātē |

imamēva tairlōkamavarundhē |
yadāraṇyāṇ || 5 ||

amum taiḥ |
anavaruddhō vā ētasya samvathsara ityāhuḥ |
ya ita itaścāturmāsyāni samvathsaram prayunkta iti |
ētāvāṇ vai samvathsarah |
yaccāturmāsyāni |
yadētē cāturmāsyāḥ paśava ālabhyantē |
pratyakṣamēva taiḥ samvathsaram yajāmānō'varundhē |
vi vā ēṣa prajayā paśubhir̥ ṛddhyatē |
yaḥ samvathsaram prayunktē |
samvathsarah suvargō lōkaḥ || 6 ||

suvargam tu lōkam nāparādhnōti |
prajā vai paśava ekādaśini |
yadēta aikādaśināḥ paśava ālabhyantē |
sākṣādēva prajāṃ paśuṇ yajāmānō'varundhē |
prajāpātirvirājamasṛjata |
sā sṛṣṭā'śvamēdham prāviśat |
tām daśibhiranu prayunkta |
tāmāpnōt |

tāmāptvā daśibhiravārundha |
yaddaśina ālabhyantē || 7 ||

virājamēva tairāptvā yajamānō'vārundhē |
ēkādaśa daśata ālabhyantē |
ēkādaśākṣarā triṣṭup |
traīṣṭubhāḥ paśavaḥ |
paśūnēvāvārundhē |
vaiśvadēvō vā aśvaḥ |
nānādēvatyāḥ paśavō bhavanti |
aśvasya sarvatvāyā |
nānārūpā bhavanti |
tasmānnānārūpāḥ paśavaḥ |
bahurūpā bhavanti |
tasmādbahurūpāḥ paśavaḥ samṛddhyai || 8 ||

āraṇyallōkō daśina ālabhyantē nānārūpāḥ paśavō dvē ca || 2 ||

aśmai vai lōkāyā grāmyāḥ paśava ālabhyantē |
amuṣmā āraṇyāḥ |
yadgrāmyānpaśūnālabhatē |
imamēva tairlōkamavārundhē |
yadāraṇyāḥ |

amum taiḥ |
ubhayānpaśūnālabhatē |
grāmyāgścāraṇyāgścā |
ubhayōrlōkayōravāruddhyai |
ubhayānpaśūnālabhatē || 9 ||

grāmyāgścāraṇyāgścā |
ubhayāsyānnādyasyāvāruddhyai |
ubhayānpaśūnālabhatē |
grāmyāgścāraṇyāgścā |
ubhayēṣām paśūnāmavāruddhyai |
trayastrayō bhavanti |
traya imē lōkāḥ |
ēṣām lōkānāmāptyai |
brahmayādinō vadanti |
kasmāthsatyāt || 10 ||

asminlōkē bahavaḥ kāmā iti |
yathsamānībhyō dēvatābhyō'nyē'nyē paśava ālabhyantē |
asminnēva tallōkē kāmāndadhāti |
tasmādasminlōkē bahavaḥ kāmāḥ |
trayāṇām trayāṇāg saha vapā juhōti |

tryāvṛtō vai dēvāḥ |
tryāvṛta imē lōkāḥ |
ēṣāṃ lōkānāmāptyai |
ēṣāṃ lōkānāṃ kl̥ptyai |
paryāgnikṛtānāraṇyānuthsṛjantyahiḡsāyai || 11 ||

lōkayōravārudhya ubhayānpaśūnālabhatē satyādahiḡsāyai || 3 ||

yuñjanti brādhnamityāha |
asau vā ādityō brādhnaḥ |
ādityamēvāsmāi yunakti |
aruṣamityāha |
agnirvā aruṣaḥ |
agnimēvāsmāi yunakti |
carāntamityāha |
vāyurvai caranḥ |
vāyumēvāsmāi yunakti |
paritasthuṣa ityāha || 12 ||

imē vai lōkāḥ paritasthuṣaḥ |
imānēvāsmāi lōkāṃ yunakti |
rōcāntē rōcaṇā divītyāha |
nakṣātrāṇi vai rōcaṇā divi |

nakṣātrāṅyēvāsmāi rōcayati |
yuñjantyāsyā kām̐yētyāha |
kāmānēvāsmāi yunakti |
harī vipākṣasētyāha |
imē vai harī vipākṣasā |
imē ēvāsmāi yunakti || 13 ||

sōṇā dhr̥ṣṇū nṛvāhasētyāha |
ahōrātrē vai nṛvāhasā |
ahōrātrē ēvāsmāi yunakti |
ētā ēvāsmāi dēvatā yunakti |
suvar̥gasyā lōkasyā samāṣṭyai |
kētum̐ kṛṇvannā kētava it̐i dhvajam̐ pratimuñcati |
yaśā ēvainaḡ rājñāṃ gamayati |
jīmūtasyēva bhavati pratīkam̐ityāha |
yathā yajurēvaitat |
yē tē panthānaḥ savitaḥ pūrvyāsa
ityadhvar̐yuryajāmānam̐ vācayatyabhijītyai || 14 ||

parā vā ētasyā yajña ēti |
yasyā paśurupākṛtō nyatra vedyā ēti |
ētagg stōtarētēnā pathā punarāśvamāvartayāsi na

ityāḥa |
vāyurvai stōtā |
vāyumēvāsyā parastāddadhātyāvṛtyai |
yathā vai haṁṣō gṛhītasya skandati |
ēvaṁ vā ētadaśvāsyā skandati |
yadāsyōpākṛtasya lōmāni śiyāntē |
yadvālēṣu kācānāvayānti |
lōmānyēvāsyā tathsambhāraṁti || 15 ||

bhūrbhuvāḥ suvariti prājāpatyābhirāvayānti |
prājāpatyō vā aśvāḥ |
svayaivaināṁ dēvatāyā samardhayānti |
bhūriti mahiṣi |
bhuvā iti vāvātā |
suvariti parivṛktī |
ēṣāṁ lōkānāmbhijityai |
hiraṇyayāḥ kācā bhāvānti |
jyōtirvai hiraṇyam |
rāṣṭramāśvamēdhaḥ || 16 ||

jyōtiścaivāsmāi rāṣṭraṁ cā samīci dadhāti |
saḥasraṁ bhavānti |

sahasrāsammitaḥ suvaṛgō lōkaḥ |
suvaṛgasyā lōkasyābhijityai |
apa vā ētasmāttēja indriyaṃ paśavaḥ śrīḥ krāmanti |
yō'śvamēdhēna yajatē |
vasāvastvā'ñjantu gāyatrēṇa chandaṣēti
mahīṣyaḥbyānakti |
tējō vā ājyām |
tējō gāyatrī |
tējāsaivāsmāi tējō'vārundhē || 17 ||

rudrāstvā'ñjantu traiṣṭubhēna chandaṣēti vāvātā |
tējō vā ājyām |
indriyaṃ trīṣṭup |
tējāsaivāsmā indriyamavārundhē |
ādityāstvā'ñjantu jāgātēna chandaṣēti parivṛktī |
tējō vā ājyām |
paśavō jagatī |
tējāsaivāsmāi paśūnavārundhē |
patnāyō'bhyāñjanti |
śriyā vā ētadrūpam || 18 ||

yatpatnāyaḥ |

śriyamēvāsmintaddadhati |

nāsmāttēja indriyaṃ paśavaḥ śrīrapā krāmanti |

lāji(3)ñchācī(3)ṇ yaśō mamāṃ(4)

ityatiriktaṃannaṃmaśvāyōpāharanti |

prajāmēvānnādīṃ kūrvatē |

ētaddēvā annamattaitadannamaddhi prajāpata ityāha |

prajāyamēvānnādyāṃ dadhatē |

yadi nāvajighrēt |

agniḥ paśurāsīdityavāghrāpayēt |

avā haiva jighrati |

ākraṇ vājī kramairatyākramīdvājī dyaustē pṛṣṭham

pṛthivī sadhasthamityaśvamanū mantrayatē |

ēṣāṃ lōkānāmbhijityai |

samidhō aṅjankṛdāraṃ matīnāmityaśvāsyaṃpriyō

bhavanti sarūpatvāya || 19 ||

paritasthuṣa ityāhēmē evā'smai yunaktyabhijityai

bharantyaśvamēdhō rūndhē rūpaṃ jighrati trīṇi ca || 4 ||

tējāsā vā ēṣa brāhmavarcaśēṇa vyṛddhyatē |

yō'svamēdhēṇa yajātē |

hōtā' ca brahmā ca' brahmōdyam vadataḥ |
tējāsā caivainam brahmavarcaśēnā' ca samārdhayataḥ |
dakṣiṇatō brahmā bhāvati |
dakṣiṇata āyatanō vai brahmā |
bāṛhaṣpatyō vai brahmā |
brahmavarcaśamēvāsyā' dakṣiṇatō dādhati |
tasmāddakṣiṇō'rdhō brahmavarcaśitāraḥ |
uttaratō hōtā' bhavati || 20 ||

uttarata āyatanō vai hōtā'' |
āgnēyō vai hōtā'' |
tējō vā aḡniḥ |
tēja' ēvāsyōttaratō dādhati |
tasmāduttarō'rdhāstējaśvitāraḥ |
yūpamaḡhitō vadataḥ |
yajamaḡnadēvatyō vai yūpaḥ |
yajamaḡnamēva tējāsā ca brahmavarcaśēnā' ca
samārdhayataḥ |
kiggsvidāsītpūrvacittirityāha |
dyaurvai vṛṣṭiḥ pūrvacittiḥ || 21 ||

divāmēva vṛṣṭimavarundhē |
kigg svidāsīdbṛhadvaya ityāha |
āsvō vai bṛhadvayaḥ |
āsvāmēvāvarundhē |
kiggsvidāsītpiśaṅgilētyāha |
rātrirvai piśaṅgilā |
rātrimēvāvarundhē |
kiggsvidāsītpilippilētyāha |
śrīrvai pilippilā |
annādyāmēvāvarundhē || 22 ||

kaḥ svidēkākī caratītyāha |
asau vā āditya ēkākī carati |
tējā ēvāvarundhē |
ka u svijjāyatē punarītyāha |
candramā vai jāyatē punaḥ |
āyurēvāvarundhē |
kiggsviddhimasya bhēṣajamityāha |
agnirvai himasya bhēṣajam |
brahmavarcaśamēvāvarundhē |
kiggsvidāvapaṇaṃ mahadityāha || 23 ||

ayaṃ vai lōka āvapānaṃ maḥat |
asminnēva lōkē pratitiṣṭhati |
pṛcchāmi tvā paramaṃ taṃ pṛthivyā ityāha |
vēdirvai parō'ntaḥ pṛthivyāḥ |
vēdimēvāvārundhē |
pṛcchāmi tvā bhuvānasya nābhimityāha |
yajñō vai bhuvānasya nābhiḥ |
yajñamēvāvārundhē |
pṛcchāmi tvā vṛṣṇō aśvāsyā rēta ityāha |
sōmō vai vṛṣṇō aśvāsyā rētaḥ |
sōmapīthamēvāvārundhē |
pṛcchāmi vācaḥ paramaṃ vyōmetyāha |
brahma vai vācaḥ paramaṃ vyōma |
brahmaṡarcasamēvāvārundhē || 24 ||

hōtā bhavati vai vṛṣṭiḥ pūrvacittirannādyamēvā'vārundhē
mahadityāha sōmō vai vṛṣṇō aśvāsyā rētaścatvāri ca || 5 ||

apa vā ētasmātprāṇāḥ krāmanti |
yō'svamēdhēna yajatē |
prāṇāya svāhā vyānāya svāhēti samjñāpyamāna
āhūtīrjuhōti |

prāṇānēvāsmindadhāti |
nāsmātprāṇā apākramanti |
avāntīsssthāvāntīstvā'vantu |
priyaṃ tvā priyāṇām |
vaṛṣiṣṭhamāpyānām |
nidhīnām tvā nidhipatiḡ havāmahē vasō mamētyāha |
apaivāsmāi taddhnuvatē || 25 ||

athō dhuvantyēvainām |
athō nyēvāsmāi hnuvatē |
triḥ pariṃyanti |
traya imē lōkāḥ |
ēbhya ēvaināṃ lōkēbhyō dhuvatē |
triḥ punaḥ pariṃyanti |
ṣaṭṭhsampādyantē |
ṣadvā ṛtavāḥ |
ṛtubhirēvaināṃ dhuvatē |
apa vā ētēbhyāḥ prāṇāḥ krāmanti || 26 ||

yē yajñē dhuvānaṃ tanvatē |
navakṛtvāḥ pariṃyanti |
nava vai puruṣē prāṇāḥ |

prāṇānēvātmandādhatē |
naibhyaḥ prāṇā apākrāṃanti |
ambē ambālyambika iti patnīmudānāyati |
ahvataivaināṃ |
subhāgē kāmpīlavāsīnītyāha |
tapā ēvaināmupānāyati |
suvarḡgē lōkē samprōrṇvāthāṃmityāha || 27 ||

suvarḡgamēvaināṃ lōkaṃ gāmayati |
ā'hamājāni garbhādhama tvamājāsi garbhādhāṃmityāha |
prajā vai paśavō garbhāḥ |
prajāṃēva paśūnātmandhātē |
dēvā vā āśvamēdhē pavāmānē |
suvarḡgaṃ lōkaṃ na prajānann |
tamaśvaḥ prajānāt |
yathsūcībhirasipathāṅkalpayānti |
suvarḡgasya lōkasya prajāñātyai |
gāyatrī triṣṭubjagatītyāha || 28 ||

yathā yajurēvaitat |
trāyāḥ sūcyō bhavanti |
āyasmāyō rajatā hariṇyāḥ |

āṣya vai lōkasyā rūpamāyasmayyāḥ |
antarikṣasya rajatāḥ |
divō harīṇyāḥ |
diśō vā āyasmayyāḥ |
āvāntaradiśā rajatāḥ |
ūrdhvā harīṇyāḥ |
diśā ēvāsmāi kalpayati |
kastvā chyati kastvā viśāstītyāhāhiḡsāyai || 29 ||

hnuvatē krāmantyūrṇvāthāmityāha jagatītyāha
kalpayatyēkaṃ ca || 6 ||

apa vā ētasmācchrī rāṣṭraṃ krāmāti |
yōśvamēdhēnā yajatē |
ūrdhvāmēnāmucchrāyatādityāha |
śrīrvai rāṣṭramaśvamēdhaḥ |
śriyamēvāsmāi rāṣṭramūrdhvamucchrāyati |
vēṇubhāraṃ girāvivētyāha |
rāṣṭraṃ vai bhāraḥ |
rāṣṭramēvāsmāi paryūhati |
athāsyā madhyāmēdhatāmityāha |
śrīrvai rāṣṭrasya madhyām || 30 ||

śriyamēvāvārundhē |
śītē vātē punannivētyāha |
kṣēmō vai rāṣṭrasyā śītō vātāḥ |
kṣēmāmēvāvārundhē |
yaddhāriṇī yavamattītyāha |
viḍvai hāriṇī |
rāṣṭraṃ yavaḥ |
viśaṃ caivāsmāi rāṣṭraṃ ca samīci dadhāti |
na puṣṭaṃ paśumānyata ityāha |
tasmādrājā paśūna puṣyāti || 31 ||

sūdrā yadaryājārā na pōṣāya dhanāyatītyāha |
tasmādvaiśīputraṃ nābhiṣīncantē |
iyam yakā śakuntikētyāha |
viḍvai śakuntikā |
rāṣṭramāśvamēdhaḥ |
viśaṃ caivāsmāi rāṣṭraṃ ca samīci dadhāti |
āhalamiti sarpatītyāha |
tasmādrāṣṭrāya viśaḥ sarpanti |
āhataṃ gabhē pasa ityāha |
viḍvai gabhaḥ || 32 ||

rāṣṭraṃ paśaḥ |
rāṣṭramēva viśyāhanti |
tasmādrāṣṭraṃ viśaṃ ghātūkam |
mātā ca tē pitā ca ta ityāha |
iyam vai mātā |
asau pitā |
ābhyāmēvainaṃ paridadāti |
agrāṃ vṛkṣasyā rōhata ityāha |
śrīrvai vṛkṣasyāgrām |
śriyamēvāvārundhē || 33 ||

prasulāmīti tē pitā gabhē muṣṭimātaḡsayadityāha |
vidvai gabhaḥ |
rāṣṭraṃ muṣṭiḥ |
rāṣṭramēva viśyāhanti |
tasmādrāṣṭraṃ viśaṃ ghātūkam |
apa vā ētēbhyaḥ prāṇāḥ krāmanti |
yē yajñē'pūtaṃ vadanti |
dadhikrāvṇṇō akāriṣamīti surabhimatīmṛcaṃ vadanti |
prāṇā vai surabhayaḥ |
prāṇānēvātmandādhatē |

naibhyaḥ prāṇā apakrāṃanti |
āpō hi ṣṭhā māyōbhuvā ityadbhirmārjayantē |
āpō vai sarvā dēvatāḥ |
dēvatābhirēvātmānaṃ pavayantē || 34 ||

rāṣṭrasya madhyaṃ puṣyati gabhō rundhē dadhatē caṭvāri ca || 7 ||

prajāpatiḥ prajāḥ sṛṣṭvā prēṇā'nuprāviśat |
tābhyaḥ punaḥ sambhāvitum nāsaknōt |
sō'bravīt |
ṛdhnavadithsaḥ |
yō mētaḥ punaḥ sambharaditi |
taṃ dēvā āśvamēdhēnaiva samābharanḥ |
tatō vai ta ārdhnuvanḥ |
yō'śvamēdhēna yajatē |
prajāpatimēva sambhāratyṛdhnōti |
puruṣamālabhatē || 35 ||

vairājō vai puruṣaḥ |
virājamēvālabhatē |
athō annaṃ vai virāṭ |
annamēvāvārundhē |
āśvamālabhatē |

prājāpatyō vā aśvāḥ |
prajāpatimēvālabhatē |
athō śrīrvā ēkaśapham |
śriyamēvāvārundhē |
gāmālabhatē || 36 ||

yajñō vai gauḥ |
yajñamēvālabhatē |
athō annaṃ vai gauḥ |
annamēvāvārundhē |
ajāvī ālabhatē bhūmnē |
athō puṣṭirvai bhūmā |
puṣṭimēvāvārundhē |
paryāgnikṛtaṃ puruṣaṃ
cāraṇyāgścōthsṛjantyahiḡsāyai |
ubhau vā ētau paśū ālabhyētē |
yaścāvamō yaścā paraṃmaḥ |
tē'syōbhayē yajñē baddhāḥ |
abhīṣṭā abhiprītāḥ |
abhijitā abhihūtā bhavanti |
nainaṃ daṅkṣṇavaḥ paśavō yajñē baddhāḥ |

abhiṣṭā abhiprītāḥ |
abहितā abhihūtā hiḡsanti |
yō'śvamēdhēna yajatē |
ya u cainamēvaṃ vēdā || 37 ||

labhatē gāmālabhatē paramō'ṣṭau ca || 8 ||

prathamēna vā ēṣa stōmēna rādhvā |
catuṣṭōmēna kṛtēnāyānāmuttarē'hanṇi |
ēkaviḡsē prātiṣṭhāyāṃ pratitiṣṭhati |
ēkaviḡsātprātiṣṭhāyā ṛtūnanvārōhati |
ṛtavō vai pṛṣṭhāni |
ṛtavaḥ samvathsaraḥ |
ṛtuṣvēva samvathsarē prātiṣṭhāyā |
dēvatā abhyārōhati |
śakvārayaḥ pṛṣṭham bhāvantyanyadānyacchandaḥ |
anyē'nyē vā ētē paśava ālabhyantē || 38 ||

utēvā grāmyāḥ |
utēvāraṇyāḥ |
ahārēva rūpēṇa samārdhayati |
athō ahnā ēvaiṣa balirhriyatē |
tadāhuḥ |

apāśavō vā ētē |
yadajāvayaścāraṇyāścā |
ētē vai sarvē paśavaḥ |
yadgavyā iti |
gavyānpaśūnūttamē'haṇṇālābhatē || 39 ||

tēnaiṅvōbhayaṅpaśūnavārundhē |
prājāpatyā bhāvanti |
anābhijitasyābhijityai |
saurīrnava śvētā vaśā anūbandhyā bhavanti |
anta eva brāhmavarcasamavārundhē |
sōmāya svarājñē'nōvāhāvānaḍvāhāviti dvandvināḥ
paśūnālābhatē |
ahōrātrāṇāmābhijityai |
paśubhirvā ēṣa vyṛddhyatē |
yō'śvamēdhēna yajātē |
chaḡalaṃ kaḡmāṣaṃ kikiḡdiviṃ vidīḡgayamiti
tvāṣṭrānpaśūnālābhatē |
paśubhirēvātmānaḡ samārdhayati |
ṛtubhirvā ēṣa vyṛddhyatē |
yō'śvamēdhēna yajātē |

piśaṅgāstrayō vāsantā ityṛtupaśūnālabhatē |
ṛtubhirēvātmānaḡ samārdhayati |
ā vā ēṣa paśubhyō vṛscyate |
yō'śvamēdhēna yajatē |
paryāgnikṛtā uthsṛjantyanāvrasakāya || 40 ||

labhyantē labhatē tvāṣṭrānpaśūnālabhatē'ṣṭau ca || 9 ||

prajāpatirakāmayata maḥānānnādaḥ syāmiti |
sa ētāvāśvamēdhē mahimānavapaśyat |
tāvagrḥṇīta |
tatō vai sa maḥānānnādō'bhavat |
yaḥ kāmayēta maḥānānnādaḥ syāmiti |
sa ētāvāśvamēdhē mahimānau grḥṇīta |
maḥānēvānnādō bhāvati |
yajamānadēvatyā vai vapā |
rājā mahimā |
yadvapāḡ mahimnōbhayataḥ pariyaḡati |
yajamānamēva rājyēnōbhayataḥ pariḡrḥṇāti |
purastāthsvāhākārā vā anyē dēvāḥ |
upariṣṭāthsvāhākārā anyē |
tē vā ētē'svā ēva mēdhyā ubhayē'varudhyantē |

yadvapāṃ mahimnōbhayaṭaḥ pariyaḥjāti |
tānēvōbhayaṅprīṇāti || 41 ||

pariyaḥjāti ṣaṭca || 10 ||

vaiśvadēvō vā aśvaḥ |
taṃ yatprājāpatyaṃ kuryāt |
yā dēvatā apibhāgāḥ |
tā bhāgadhēyēṇa vyārdhayēt |
dēvatābhyaḥ samadam dadhyāt |
stēgāndaggṣṭrābhyāṃ maṇḍūkāñjambhyēbhiriti |
ājyamavadānaṃ kṛtvā pratisaṅkhyāyamāhutirjuhōti |
yā ēva dēvatā apibhāgāḥ |
tā bhāgadhēyēṇa samārdhayati |
na dēvatābhyaḥ samadam dadhāti || 42 ||

catūrdaśaitānanuvākāñjuhōtyanāntarityai |
prayāsāya svāhēti pañcadaśam |
pañcadaśa vā ārdhamāsaḥ rātrāyaḥ |
ārdhamāsaḥ saṃvathsara āpyatē |
dēvāsuraḥ samyattā āsanṇ |
tē'bruvannagnayaḥ sviṣṭakṛtaḥ |
aśvaśya mēdhyāśya vāyamūddhāramuddhārāmahai |

athaitānābhibhāvāmēti |
tē lōhitamudāharanta |
tatō dēvā abhāvann̄ || 43 ||

parā'surāḥ |
yathsviṣṭakṛdbhyō lōhitam juhōti bhrātr̥vyābhibhūtyai |
bhavātyātmanāḥ |
parā'sya bhrātr̥vyō bhavati |
gōmṛgakaṇṭhēnā prathamāmāhutiṃ juhōti |
paśavō vai gōmṛgaḥ |
rudrō'gniḥ sviṣṭakṛt |
rudrādēva paśūnantardādhati |
athō yatraiṣā''hutihūyatēḥ |
na tatra rudraḥ paśūnābhimānyatē || 44 ||

aśvaśaphēnā dvitīyāmāhutiṃ juhōti |
paśavō vā ēkaśapham |
rudrō'gniḥ sviṣṭakṛt |
rudrādēva paśūnantardādhati |
athō yatraiṣā''hutihūyatēḥ |
na tatra rudraḥ paśūnābhimānyatē |
ayāsmayēna kamaṇḍalūnā tr̥t̥iyām |

āhūtiṃ juhōtyāyāsyō vai prajāḥ |
rudrō'gniḥ sviṣṭakṛt |
rudrādēva prajā antardādhati |
athō yatraiṣā''hūtirhūyatē |
na tatrā rudraḥ prajā abhimānyatē || 45 || || 11 ||

dadhātyabhāvanmanyatē prajā antardādhati dvē ca || 11 ||

aśvāsyā vā ālabdhasyā mēdha udakrāmat |
tadaśvastōmīyamabhavat |
yadaśvastōmīyaṃ juhōti |
sa mēdhamēvainamālabhatē |
ājyēna juhōti |
mēdhō vā ājyām |
mēdhō''śvastōmīyam |
mēdhēnaivāsmīnmēdham dadhāti |
ṣaṭtriḡśataṃ juhōti |
ṣaṭtriḡśadakṣarā bṛhatī || 46 ||

bāṛhatāḥ paśavaḥ |
sā paśūnāṃ mātrā |
paśūnēva mātrayā samardhayati |
tā yadbhūyasīrvā kaniyasīrvā juhuyāt |

paśūnmātrāyā vyārdhayēt |
ṣaṭtriḡśataṃ juhōti |
ṣaṭtriḡśadakṣarā br̥hatī |
bār̥hatāḥ paśavaḥ |
sā paśūnāṃ mātrāḥ |
paśūnēva mātrāyā samārdhayati || 47 ||

aśvastōmīyaḡ hutvā dvīpadā juhōti |
dvīpādvai puruṣō dvīpratiṣṭhaḥ |
tadēnaṃ pratiṣṭhayā samārdhayati |
tadāhuḥ |
aśvastōmīyaṃ pūrvaḡ hōtavyā(3)ndvīpadā(3) iti |
aśvō vā aśvastōmīyāṃ |
puruṣō dvīpadāḥ |
aśvastōmīyaḡ hutvā dvīpadā juhōti |
tasmāddvīpāccatūṣpādamatti |
athō dvīpadyēva catūṣpadaḥ pratiṣṭhāpayati |
dvīpadā hutvā |
nānyāmuttārāmāhūtiṃ juhuyāt |
yadānyāmuttārāmāhūtiṃ juhuyāt |

pra praṭiṣṭhāyāścyavēta |
dvīpadā antatō juhōti praṭiṣṭhityai || 48 ||

br̥hatyārdhayati sthāpayati pañcā ca || 12 ||

prajāpātiraśvamēdhamāsṛjata |
sō'smāthsṛṣṭō'pākrāmat |
taṃ yājñakṛatubhīranvaicchat |
taṃ yājñakṛatubhīrnānvāvindat |
tamiṣṭibhīranvaicchat |
tamiṣṭibhīranvāvindat |
tadiṣṭināmiṣṭitvam |
yathsāṃvathsaramiṣṭibhīryajātē |
aśvamēva tadanvicchati |
sāvītriyō bhavanti || 49 ||

iyam vai sāvītā |
yō vā aśyāṃ naśyāti yō nilayātē |
aśyāṃ vāva taṃ vindanti |
na vā imāṃ kaścanētyāhuḥ |
tīryannōrdhvō'tyētumarhatīti |
yathsāvītriyō bhavanti |
savītrīprasūta ēvainamicchati |

īśvarō vā aśvaḥ pramūktaḥ parāṃ parāvataṃ gantōḥ |
yathsāyaṃ dhṛt̥irjuhōti |
aśvasya yatyai dhṛtyai || 50 ||

yatprātarīṣṭibhīryajātē |
aśvamēva tadanvicchati |
yathsāyaṃ dhṛt̥irjuhōti |
aśvasyaiva yatyai dhṛtyai |
tasmāthsāyaṃ prajāḥ kṣēmyā bhavanti |
yatprātarīṣṭibhīryajātē |
aśvamēva tadanvicchati |
tasmāddivā naṣṭaiṣa ēti |
yatprātarīṣṭibhīryajātē sāyaṃ dhṛt̥irjuhōti |
ahōrātrābhyāmēvainamanvicchati |
athō ahōrātrābhyāmēvāsmāi yōgakṣēmaṃ kālpayati || 51 ||

bhavantī dhṛtyā ēnāmanvicchatyēkaṃ ca || 13 ||

apa vā ētasmācchrī rāṣṭraṃ krāmati |
yōśvamēdhēna yajātē |
brāhmaṇau viṇāgāthinau gāyataḥ |
śriyā vā ētadrūpam |
yadvīṇā |

śriyamēvāsmintaddhāttaḥ |
yaḍā khalu vai puruṣaḥ śriyamaśnutē |
vīṇā'smai vādyatē |
tadāhuḥ |
yaduḅhau brāhmaṇau gāyētām || 52 ||

praḅhraḡśukā'smācchrīḥ syāt |
na vai brāhmaṇē śrī rāmata itī |
brāhmaṇō'nyō gāyēt |
rājanyō'nyaḥ |
brahma vai brāhmaṇaḥ |
kṣatraḡ rājanyaḥ |
tathā hāsyā brahmaṇā ca kṣatrēṇā cōbhayataḥ śrīḥ
parigrhītā bhavati |
tadāhuḥ |
yaduḅhau divā gāyētām |
apāsmādrāṣṭraṃ krāmēt || 53 ||

na vai brāhmaṇē rāṣṭraḡ rāmata itī |
yaḍā khalu vai rājā kāmayatē |
athā brāhmaṇaṃ jināti |
divā brāhmaṇō gāyēt |

naktaḡ rājanyaḥ |

brahmaṇō vai rūpamahāḥ |

kṣatrasya rātriḥ |

tathā hāsyā brahmaṇā ca kṣatrēṇā cōbhayatō rāṣṭraṃ

parigrhītaṃ bhavati |

ityādadā ityāyajathā ityāpaca itī brāhmaṇō gāyēt |

iṣṭāpūrtam vai brāhmaṇasyā || 54 ||

iṣṭāpūrtēnaivainaḡ sa samārdhayati |

ityājinā ityāyudhyathā ityamuḡ saṅgrāmamahānniti

rājanyaḥ |

yuddham vai rājanyaśya |

yuddhēnaivainaḡ sa samārdhayati |

akṣptā vā ētasyartava ityāhuḥ |

yōśvamēdhēṇa yajāta itī |

tisrōnyō gāyati tisrōnyaḥ |

ṣaṭṭhsampādyantē |

ṣaḍvā ṛtavaḥ |

ṛtūnēvāsmāi kalpayataḥ |

tābhyāḡ saḡgsthāyām |

anōyuktē ca śatē ca dadāti |

śatāyuh puruṣaḥ śatēndriyaḥ |
āyusyēvēndriyē pratitiṣṭhati || 55 ||

gāyētāṃ krāmēdbrahmaṇasyā kalpayataścātvāri ca || 14 ||

sarvēṣu vā ēṣu lōkēṣu mṛtyavō'nvāyattāḥ |
tēbhyō yadāhūtīrna juhuyāt |
lōkē lōka ēnaṃ mṛtyurvīndēt |
mṛtyavē svāhā mṛtyavē svāhētyabhipūrvamāhūtīrjuhōti |
lōkālōkādēva mṛtyumavāyajatē |
naināṃ lōkē lōkē mṛtyurvīndati |
yadamuṣmai svāhā'muṣmai svāhēti juhvāthsāñcākṣita |
bahum mṛtyumamitrāṃ kurvīta |
mṛtyavē svāhētyēkāsmā ēvaikāṃ juhuyāt |
ēkō vā amuṣminlōkē mṛtyuḥ || 56 ||

aśanayā mṛtyurēva |
tamēvāmuṣminlōkē'vāyajatē |
bhrūṇaḥatyāyai svāhētyāvabhṛtha āhūtiṃ juhōti |
bhrūṇaḥatyāmēvāvāyajatē ||
tadāhuḥ |
yadbhrūṇaḥatyā'pātryā'tha |
kasmādyajñē'pi kriyata itī |

amṛtyurvā anyō bhrūṇahaṭyāyā ityāhuḥ |
bhrūṇahaṭyā vāva mṛtyuriti |
yadbhrūṇahaṭyāyai svāhētyāvabhṛtha āhūtiṃ juhōti || 57 ||

mṛtyumēvāhūtyā tarpayitvā pariṇāṇaṃ kṛtvā |
bhrūṇaghne bhēṣajaṃ kārōti |
ētāg ha vai muṇḍibha aūdanyaavaḥ |
bhrūṇahaṭyāyai prāyaścittiṃ vidāñcakāra |
yō hāsyāpi prajāyāṃ brāhmaṇaḥ hanti |
sarvasmai tasmai bhēṣajaṃ kārōti |
jumbakāya svāhētyāvabhṛtha uttamāmāhūtiṃ juhōti |
varuṇō vai jumbakaḥ |
antata ēva varuṇamavāyajatē |
khalatērviklidhasya śuklasya piṅgākṣasya
mūrdhañjuhōti |
ētadvai varuṇasya rūpam |
rūpēṇaiiva varuṇamavāyajatē || 58 ||

lōkē mṛtyurjuhōti mūrdhañjuhōti dvē ca || 15 ||

vāruṇō vā aśvaḥ |
taṃ dēvatāyā vyārdhayati |
yatprājāpatyaṃ kārōti |

namō rājñē namō varuṇāyētyāha |
vāruṇō vā aśvāḥ |
svayaivainam dēvatāyā samārdhayati |
namō'śvāya namāḥ prajāpātaya ityāha |
prajāpatyō vā aśvāḥ |
svayaivainam dēvatāyā samārdhayati |
namō'dhīpataya ityāha || 59 ||

dharmō vā adhipatiḥ |
dharmāmēvāvārundhē |
adhipatirasyadhipatiṃ mā kurvadhipatiraḥam
prajānām bhūyāsamityāha |
adhipatimēvainaḡ samānānam karōti ||
mām dhēhi mayi dhēhītyāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
upākṛtāya svāhētyupākṛtē juhōti |
ālābdhāya svāhēti niyuktē juhōti |
hutāya svāhēti hutē juhōti |
ēṣām lōkānamābhijityai || 60 ||

pra vā ēṣa ēbhyō lōkēbhyāścyavatē |
yō'svamēdhēna yajātē |

āgnēyamaindrāgnamāśvinam |
tānpaśūnālabhatē pratiṣṭhityai |
yadāgnēyō bhavāti |
agniḥ sarvā dēvatāḥ |
dēvatā ēvāvārundhē ||
brahma vā agniḥ |
kṣatramindrāḥ |
yadaindrāgnō bhavāti || 61 ||

brahmaḥkṣatrē ēvāvārundhē |
yadāśvinō bhavāti |
āśiṣāmavaruddhyai |
trayō bhavanti |
trayā imē lōkāḥ |
ēṣvēva lōkēṣu pratitiṣṭhati |
agnayē'ghōmucē'sṭākāpāla itī daśahaviṣamīṣṭim
nirvāpati |
daśākṣarā virāṭ |
annam virāṭ |
virājaiṣvānnādyamavarundhē |

agnērmānvē prathamasya pracētasā iti yājyānuvākya
bhavanti sarvaṭvāyā || 62 ||

adhipataya ityāhā'bhijityā aindrāgnō bhavati rundha ekam ca || 16 ||

yadyaśvāmupaṭapadvindēt |
āgnēyamaṣṭākāpālam nirvāpēt |
saumyaṃ caṛum |
sāvitrāmaṣṭākāpālam |
yadāgnēyō bhavati |
agniḥ sarvā dēvatāḥ |
dēvatābhirēvainam bhiṣajyati |
yathsaumyō bhavati |
sōmō vā oṣadhīnāg rājā |
yābhyā ēvainam vindati || 63 ||

tābhirēvainam bhiṣajyati |
yathsāvitrō bhavati |
savitrprāsūta ēvainam bhiṣajyati |
ētābhirēvainam dēvatābhirbhiṣajyati |
agaḍō haiva bhavati |
pauṣṇam caṛum nirvāpēt |
yadi ślōṇaḥ syāt |

pūṣā vai ślaun̄yasya bhiṣak |
sa ēvain̄am bhiṣajyati |
aślōṇō haiva bhāvati || 64 ||

raudram caruṃ nirvāpēt |
yadi mahatī dēvatā'bhimanyēta |
ētaddēvatyō vā aśvāḥ |
svayaiṣvain̄am dēvatāyā bhiṣajyati |
aḡadō haiva bhāvati |
vaiśvānaram dvādaśakapālam nirvāpēnmṛgākharē
yadi nāgacchēt |
iyam vā aḡnirvaiśvānaraḥ |
iyamēvain̄amarcibhyām parirōdhamānāyati |
ā haiva sutyamahārgacchati |
yadyadhīyāt || 65 ||

aḡnayē'ḡhōmucē'ṣṭākāpālah |
sauṛyam payāḥ |
vāyavyā ājyabhāgaḥ |
yajamānō vā aśvāḥ |
aḡhāsā vā ēṣa ḡṛhītaḥ |
yasyāśvō mēdhāya prōkṣitō'dhyēti |

yadaḡhōmucē nīrvapāti |
aḡhāsa ēva tēnā mucyatē |
yajāmānō vā aśvaḥ |
rētāsā vā ēṣa vyṛdhyatē || 66 ||

yasyāśvō mēdhāya prōkṣitō'dhyēti |
sauṛyaḡ rētāḥ |
yathsauṛyaṃ payō bhavāti |
rētāsaivainaḡ sa samārdhayati |
yajāmānō vā aśvaḥ |
garbhairvā ēṣa vyṛdhyatē |
yasyāśvō mēdhāya prōkṣitō'dhyēti |
vāyavyā garbhāḥ |
yadvāyavyā ājyābhāgō bhavāti |
garbhairēvainaḡ sa samārdhayati |
athō yasyaiṣā'svāmēdhē prāyaścitiḥ kriyatē |
iṣṭvā vaśiyānbhavati || 67 ||

vīndatyaślōṇō haiva bhāvatyadhīyādrddhayatē
garbhairēvanaḡ samārdhayati dvē ca || 17 ||

tadāhuḥ |
dvādaśa brahmaudaṇānthasaggsthitē nīrvāpēt |

dvādaśabhīrvēṣṭibhīryajētēti |
yadiṣṭibhīryajēta |
upaṇāmūka ēnaṃ yajñāḥ syāt |
pāpīyāḡstu syāt |
āptāni vā ētasya chandāḡsi |
ya ijānaḥ |
tāni ka ētāvādāsu punaḥ prayuñjītēti |
sarvā vai saggsthītē yajñē vāḡāpyatē || 68 ||

sā''ptā bhāvati yātayāmnī |
krūrīkṛtēva hi bhavatyaruṣkṛtā |
sā na punaḥ prayujyētyāhuḥ |
dvādaśaiva brāhmaudaṇānthasaggsthītē nirvāpēt |
prajāpatīrvā ōdanaḥ |
yajñāḥ prajāpatiḥ |
upaṇāmūka ēnaṃ yajñō bhāvati |
na pāpīyānbhavati |
dvādaśa bhavanti |
dvādaśa māsāḥ saṃvathsaraḥ |
saṃvathsara ēva pratīṣṭhati || 69 ||

āpyatē saṃvathsara ēkaṃ ca || 18 ||

ēṣa vai vibhūrṇāmā yajñah |
sarvaḡ ha vai tatra vibhu bhāvati |
yatraitēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai praḥbūrṇāmā yajñah |
sarvaḡ ha vai tatra praḥbhu bhāvati |
yatraitēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vā ūrjāsvānnāmā yajñah |
sarvaḡ ha vai tatrōrjāsvadbhavati |
yatraitēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai payāsvānnāmā yajñah || 70 ||

sarvaḡ ha vai tatra payāsvadbhavati |
yatraitēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai vidhṛtō nāmā yajñah |
sarvaḡ ha vai tatra vidhṛtaḡ bhavati |
yatraitēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai vyāvṛttō nāmā yajñah |
sarvaḡ ha vai tatra vyāvṛttaḡ bhavati |
yatraitēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai pratiṣṭhitō nāmā yajñah |
sarvaḡ ha vai tatra pratiṣṭhitaḡ bhavati || 71 ||

yatraitēnaḥ yajñēnaḥ yajantē |
ēṣa vai tējasvī nāmaḥ yajñaḥ |
sarvaḡ haḥ vai tatraḥ tējasvi bhavati |
yatraitēnaḥ yajñēnaḥ yajantē |
ēṣa vai brāhmavarcaṣī nāmaḥ yajñaḥ |
ā haḥ vai tatraḥ brāhmaṇō brāhmavarcaṣī jāyatē |
yatraitēnaḥ yajñēnaḥ yajantē |
ēṣa vā ativyādhi nāmaḥ yajñaḥ |
ā haḥ vai tatraḥ rājanyō'tivyādhi jāyatē |
yatraitēnaḥ yajñēnaḥ yajantē |
ēṣa vai dīrghō nāmaḥ yajñaḥ |
dīrghāyūṣō haḥ vai tatraḥ manuṣyā bhavanti |
yatraitēnaḥ yajñēnaḥ yajantē |
ēṣa vai kṛptō nāmaḥ yajñaḥ |
kalpatē haḥ vai tatraḥ prajābhyō yōgakṣēmaḥ |
yatraitēnaḥ yajñēnaḥ yajantē || 72 ||

payāsvānnāmaḥ yajñaḥ pratiṣṭhitam bhavati
yatraitēnaḥ yajñēnaḥ yajantē ṣaṭca || 19 ||

ēṣa vai vibhūḥ prabhūrjāsvānpayāsvāṇ vidhṛtō vyāvṛttaḥ
pratiṣṭhitastējasvī brāhmavarcaṣyā'tivyādhi dīrghaḥ kṛptō
dvādaśa ||

tārpyēṇāśvaḡ samjñāpayanti |
yajñō vai tārpyam |
yajñēnaiṁvainaḡ samārdhayanti |
yāmēna sāmnaḥ prastōtā'nūpātiṣṭhatē |
yamaḷōkamēvainaḡ gamayati ||
tārpyē ca kṛtyadhivāsē cāśvaḡ samjñāpayanti |
ētadvai paśūnāḡ rūpam |
rūpēṇaiva paśūnavārundhē |
hiraṇyakaśipu bhāvati |
tējasō'vāruddhyai || 73 ||

rukṁō bhāvati |
suṁvargasyā' lōkasyānūkhyātyai |
aśvō bhavati |
prajāpatērāptyai ||
āśya vai lōkasyā' rūpaḡ tārpyam |
antarikṣasya kṛtyadhivāsaḥ |
divō hiraṇyakaśipu |
ādityasyā' rukmaḥ |
prajāpatēraśvaḥ |
imamēva lōkaḡ tārpyēṇāpnōti || 74 ||

antarikṣam̐ kr̥tyadhīvāsēnaḥ |
divaḡ hiranyaakaśipunāḥ |
ādityaḡ rukmēṇaḥ |
aśvēnaiva mēdhyēna prajāpatēḥ sāyujyaḡ
salōkatāmāpnōti |
ētāsāmēva dēvatānāḡ sāyujyam |
sārṣṭitāḡ samānalōkatāmāpnōti |
yō'śvamēdhēnaḥ yajatē |
ya u' cainamēvaḥ vēdaḥ || 75 ||

avaruddhyā āpnōtyaṣṭau ca || 20 ||

ādityāścāṅgīrasaśca suvaṅgē lōkē'spardhanta |
tē'ṅgīrasa ādityēbhyaḥ |
amumādityamaśvagg' śvētamaḥ bhūtaḥ
dakṣiṇāmanayanḥ |
tē'bruvanḥ |
yaḥ nō'nēṣṭa |
sa varyō'bhūditi |
tasmādaśvaḡ savaryētyāhvayanti |
tasmādyajñē varō dīyatē |

yatprajāpatirālabdhō'śvō'bhavat |

tasmādaśvō nāmā || 76 ||

yacchvayadarurāsīt |

tasmādarvā nāmā |

yathsadyō vājānthśamajāyat |

tasmādvājī nāmā |

yadasūrāṇaṃ lōkānādatta |

tasmādādityō nāmā |

agnirvā āśvamēdhasya yōnirāyatānam |

sūryō'gnēryōnirāyatānam |

yadaśvamēdhē'gnau cityā uttaravēdimūpavapāti |

yōnimantamēvaināmāyatānavantaṃ karōti || 77 ||

yōnimānāyatānavānbhavati |

sa ēvaṃ vēdā |

prāṇāpānau vā ētau dēvānām |

yadārkāśvamēdhau |

prāṇāpānāvēvāvārundhē |

ōjō balāṃ vā ētau dēvānām |

yadārkāśvamēdhau |

ōjō balāmēvāvārundhē |

agnirvā aśvamēdhasya yōnirāyatānam |
sūryō'gnēryōnirāyatānam |
yadaśvamēdhē'gnau cityā uttaravēdim cinōti |
tāvarkāśvamēdhau |
arkāśvamēdhāvēvāvarundhē |
athō arkāśvamēdhayōrēva pratitiṣṭhati || 78 ||

nāmā karōti sūryō'gnēryōnirāyatānam catvāri ca || 21 ||

prajāpatim vai dēvāḥ pitarām |
paśum bhūtaṁ mēdhāyālābhanta |
tamālabhyōpāvasanṇ |
prātaryaṣṭāsmaha iti |
ēkaṁ vā ētaddēvānāmahaḥ |
yathsamvathsaraḥ |
tasmādaśvāḥ purastāthsamvathsara ālabhyatē |
yatprajāpatirālabdhō'svō'bhavat |
tasmādaśvāḥ |
yathsadyō mēdhō'bhavat || 79 ||

tasmādaśvamēdhaḥ |
vēdukō'svamāsum bhavati |
ya ēvaṁ vēda |

yadvai tatprajāpatirālabdhō'śvō'bhavat |
tasmādaśvaḥ prajāpatēḥ paśūnāmanūrūpatamaḥ ||
ā'syā' putraḥ pratirūpō jāyatē |
ya ēvaṃ veda' |
sarvaṇi bhūtāni sambhr̥tyālābhatē |
samēnaṃ dēvāstējāsē brahmavarcaśayā' bharanti |
yō'śvamēdhēna yajatē || 80 ||

ya u' cainamēvaṃ veda' |
ētadvai taddēvā' ētāṃ dēvatām |
paśuṃ bhūtaṃ mēdhāyālābhanta |
yajñamēva |
yajñēnā' yajñamāyajanta dēvāḥ |
kāmapraṃ yajñamākurvata |
tē'mṛtatvamākāmayanta |
tē'mṛtatvamāgacchan |
yō'śvamēdhēna yajatē |
dēvānāmēvāyanēnaiti || 81 ||

prajāpatyēnaiva yajñēnā' yajatē kāmaprēṇā' |
apūnarmāramēva gacchati |
ētasya vai rūpēṇā' purastātprajāpatyamṛṣabhaṃ

tūpaṛamaḥ bāhurūpamālabhatē |
sarvēbhyaḥ kāmēbhyaḥ |
sarvasyāptyai |
sarvasya jityai |
sarvamēva tēnāpnōti |
sarvaṃ jayati |
yōśvamēdhēna yajatē |
ya u cainamēvaṃ vēda || 82 ||

mēdhōbhāvadyajata ēti vēda || 22 ||

yō vā aśvasya mēdhyasya lōmañi vēda |
aśvasyaiva mēdhyasya lōmaṃ lōmañjuhōti |
ahōrātrē vā aśvasya mēdhyasya lōmañi |
yathsāyaṃ prātarjuhōti |
aśvasyaiva mēdhyasya lōmaṃ lōmañjuhōti |
ētadanukṛti ha sma vai purā |
aśvasya mēdhyasya lōmaṃ lōmañjuhvati |
yō vā aśvasya mēdhyasya padē vēda |
aśvasyaiva mēdhyasya padē padē juhōti |
darśapūrṇamāsau vā aśvasya mēdhyasya padē || 83 ||

yaddaṛśapūrṇamāsau yajātē |
aśvāsyaiṣva mēdhyāsyā paḍē paḍē juhōti |
ētadaṅkṛti ha sma vai purā |
aśvāsyā mēdhyāsyā paḍē paḍē juhvati |
yō vā aśvāsyā mēdhyāsyā vivartānaṃ vēdā |
aśvāsyaiṣva mēdhyāsyā vivartānē vivartanē juhōti |
asau vā ādityōśvāḥ |
sa āhavanīyamāgacchati |
tadvivartatē |
yadāgnihōtram juhōti |
aśvāsyaiṣva mēdhyāsyā vivartānē vivartanē juhōti |
ētadaṅkṛti ha sma vai purā |
aśvāsyā mēdhyāsyā vivartānē vivartanē juhvati || 84 ||
paḍē āgnihōtram juhōti triṇi ca || 23 ||

prajāpātistamaṣṭādaśibhiḥ prajāpātirakāmayatōbhāvasmai
yuñjanti tējasā'pa prāṇā apa śrīrūrdhvāṃ prajāpātīḥ
prēṇā'nū prathamēnā prajāpātirakāmayata mahāṇ vaiśvadēvō
vā aśvōśvāsyā prajāpātistam yajñakṛatubhirapa
śrīrbrāhmaṇau sarvēṣu vāruṇō yadyaśvaṃ tadāhurēṣa vai
vibhūstārpyēṇā''dityāḥ prajāpātīm pītaram yō vā
aśvāsyā mēdhyāsyā lōmanī trayōvigīsatīḥ || 23 ||

prajāpātiraśminlōka uttarataḥ śriyamēva
prajāpātirakāmayata maḥāṇ yatprātaḥ pra vā ēṣa
ēbhyō lōkēbhyaḥ sarvaḡ ha vai tatra payāsvadya
ū cainamēvaṃ vēdā caṭvāryaśītiḥ || 84 ||

prajāpātiraśvamēdham juhvati ||

|| iti kṛṣṇayajurvēdīya taittirīya brāhmaṇē
ṭṛtīyāṣṭakē navamaḥ praśnaḥ samāptaḥ ||